

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПРОТИДІЯ КАТУВАННЯМ В УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

Останнім часом почастишали випадки застосування катувань до осіб, що відбувають покарання. Як слушно зазначається з цього приводу у спеціальних джерелах, «наразі цей злочин має свій вияв у всіх регіонах нашої держави. Продовжує зберігатися неприпустима практика застосування тортур та дій, що принижують гідність людини, особливо під час затримань, арештів і допитів, а також у місцях несвободи» [1, с. 5]. За даними засобів масової інформації, повідомлення про факти катувань відображені у звіті Експертного центру з прав людини у 2017 р., який засвідчує, що до медичних закладів звернулись дві з половиною тисячі засуджених [2]. Не поодинокі і випадки катувань на території окупованої України щодо засуджених осіб у місцях позбавлення волі [3].

Конституція України в ст. 28 передбачає абсолютну заборону застосування катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання. Кримінальний кодекс (далі – КК) України в ст. 127 визначає катування як умисне заподіяння сильного фізичного болю або фізичного чи морального страждання шляхом нанесення побоїв, мучення або інших насильницьких дій з метою примусити потерпілого чи іншу особу вчинити дії, що суперечать їх волі, у тому числі отримати від нього або іншої особи відомості чи визнання, або з метою покарати його чи іншу особу за дії, скоєні ним або іншою особою чи у скоєнні яких він або інша особа підозрюється, а також з метою залякування чи дискримінації його або інших осіб. Із метою забезпечення належного нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних провадженнях, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, був розроблений наказ Генеральної прокуратури України № 161 від 20.04.2016 р. «Про організацію діяльності прокурорів з нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян». Згідно з цим нормативно-правовим актом, основними завданнями діяльності є забезпечення нагляду за додержанням законодавства щодо запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню із затриманими, взятими під варту та засудженими.

Деяко інший термін, а саме «тортури» містить Кримінально-виконавчий кодекс України у ст. 1. Таким чином, законодавство та спеціальна література містять термінологію, за якою, по-перше, терміни «катування», «тортури», «жорстоке поводження», «нелюдське поводження» змістовно мають різне навантаження; по-друге, деякі з них не мають законодавчого визначення.

Крім національного законодавства є міжнародні правові акти, в яких також міститься заборона застосовувати катування. Це Загальна декларація прав людини (ст. 5), Міжнародний пакт про громадські і політичні права (ст. 7), Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарань (ст. 1), котрі також містять різну за змістом термінологію.

Отже, першочерговим для запобігання та протидії вчиненню катувань до засуджених в установах виконання покарань є наближення понятійного апарату та його змісту до міжнародних стандартів.

Список використаних джерел

1. Кримінальна відповідальність за катування в Україні та зарубіжних країнах: навч. посіб. / за заг. ред. д.ю.н., проф. А. В. Савченка. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. 240 с.

2. Близько 2500 засуджених заявили про катування у поліції. Відео. URL: <http://magnolia.org.ua/uk/content/blizko-2-500-zasudzhenih-zayavili-pro-katuvannya-u-policiyi-video>.

3. Засуджених у керченській колонії катують – родичі. URL: https://humanrights.org.ua/material/zasudzhenih_u_kerchenskij_koloniji_katujut_rodichi.

Кирилюк Павло Жанович,

слухач 463 навчальної групи факультету заочного, контрактного навчання та підвищення кваліфікації працівників Академії Державної пенітенціарної служби

науковий керівник:

Ткаченко Олександр Григорович,

кандидат юридичних наук, начальник факультету пробації Академії Державної пенітенціарної служби

ОБОВ'ЯЗКИ СПІВРОБІТНИКІВ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ: ПИТАННЯ СТРУКТУРИЗАЦІЇ

Сучасна держава є складною багатофункціональною системою, яка створена для забезпечення балансу інтересів між різними групами усередині суспільства, захисту інтересів всього суспільства в цілому, реалізації, збереження і розвитку, властивих даному суспільству цінностей. Для ефективної боротьби зі злочинністю і попередження вчинення злочинів створена спеціальна служба виконання кримінальних покарань, яка може повною мірою реалізувати власні корисні для суспільства завдання тільки у взаємодії з іншими інституціями – як державними, так і громадськими [1, с. 71–72].

Стержневим елементом правового статусу співробітника кримінально-виконавчої системи виступають обов'язки, в силу того, що низовою ланкою його статусу є покладені на нього функції, що обов'язкові до виконання. Права ж співробітника лише прямо чи опосередковано створюють умови для належного виконання ним обов'язків. Крім того, для належного виконання співробітником покладених на нього обов'язків необхідно до-